

تاریخ اتاق تبریز روایت عقلانیت اجتماعی و اقتصادی ایرانیان است

مقصود فراستخواه، جامعه‌شناس در آیین رونمایی از کتاب «تاریخ اتاق تبریز» با بیان اینکه کتاب «تاریخ اتاق تبریز» فراتر از تاریخ یک نهاد اقتصادی است، گفت: این اثر روایت عاملیت، پایداری و عقلانیت مردمانی است که در سخت‌ترین فراز و فرودهای تاریخی، امکان‌های تازه‌ای برای زندگی، تولید و توسعه خلق کرده‌اند.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، وی ادامه داد: مطالعه این کتاب برای من تجربه ای ارزشمند و آموزنده بود. این اثر نشان می دهد که اتاق بازرگانی تبریز صرفاً تاریخ تجارت و صنعت نیست، بلکه داستان زندگی مردم تبریز و تلاش آنان برای تداوم حیات اجتماعی و اقتصادی در بستر حوادث تاریخی است.

وی با تأکید بر اهمیت روایت تاریخی افزود: جوامع برای شناخت خود به روایت نیاز دارند، روایت موفقیت‌ها، شکست‌ها و تجربه‌های تاریخی، کتاب «تاریخ اتاق تبریز» بخشی از حافظه جمعی جامعه را ثبت کرده و یادآور می شود که چگونه شهروندان تبریز در دل محدودیت‌ها، فرصت‌های تازه‌ای برای توسعه خلق کرده‌اند.

فراستخواه با اشاره به نقش کسب و کارهای خانوادگی در شکل‌گیری اقتصاد تبریز گفت: بخش مهمی از تاریخ اقتصادی ایران بر پایه کسب و کارهای خانوادگی شکل گرفته است. بسیاری از خانواده‌های بازرگان تبریز با اتکا به اعتماد، همکاری و سرمایه اجتماعی، زنجیره‌هایی از تولید، تجارت و ارزش آفرینی را ایجاد کردند که آثار آن تا امروز باقی مانده است.

وی تبریز را شهری با پیشینه‌ای جهانی دانست و افزود: این شهر همواره در مسیر ارتباط شرق و غرب قرار داشته است، گزارش‌های تاریخی، از جمله سفرنامه ابن بطوطه، نیز جایگاه ممتاز بازار تبریز را در جهان آن روزگار نشان می دهد، بازاری که تنها محل دادوستد نبود، بلکه نهادی اجتماعی، فرهنگی و آموزشی به شمار می رفت.

این استاد جامعه‌شناسی با اشاره به فراز و نشیب‌های تاریخی تبریز اظهار کرد: این شهر بارها در اثر جنگ، زلزله، دگرگونی‌های سیاسی و بی‌ثباتی‌های حکمرانی آسیب دیده، اما هر بار توانسته است با تکیه بر سرمایه اجتماعی و عقلانیت جمعی دوباره خود را بازسازی کند.

وی یکی از ویژگی‌های تاریخی جامعه تبریز را شکل‌گیری «عقلانیت مبتنی بر احتیاط» دانست و گفت: تجربه مداوم بحران‌ها موجب شده است نوعی عقلانیت سیاسی و اقتصادی در میان مردم و بازرگانان تبریز شکل بگیرد، عقلانیتی که بر محاسبه، آینده‌نگری، پذیرش ریسک عقلانی، صبوری و تدبیر استوار است و همین ویژگی زمینه تداوم فعالیت‌های اقتصادی این شهر را فراهم کرده است.

فراستخواه با بیان اینکه بازار تبریز صرفاً یک فضای اقتصادی نبوده است، خاطرنشان کرد: بازار تبریز نمونه‌ای از یک نهاد اجتماعی بود که در آن تجارت با آموزش، فرهنگ، مذهب، خدمات عمومی و روابط انسانی درهم آمیخته بود. این ویژگی سبب شد سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی، پشتوانه فعالیت‌های اقتصادی باشد.

وی همچنین بر اهمیت تعامل با جهان در مسیر توسعه تأکید کرد و گفت: تمدن ایرانی همواره زمانی شکوفا شده که توانسته با جهان ارتباط برقرار کند، از تجربه دیگران بیاموزد و در عین حال بر پایه خلاقیت و هویت خود دست به نوآوری بزند. توسعه نتیجه ترکیب خلاقانه تجربه‌های جهانی با ظرفیت‌های بومی است.

این استاد جامعه‌شناسی با اشاره به نقش نهادهای پایدار در توسعه افزود: هرچند بسیاری از نهادهای رسمی در تاریخ ایران دچار ناپایداری بوده‌اند، اما نهادهایی همچون خانواده، شبکه‌های اجتماعی و نهادهای مدنی توانسته‌اند بخش مهمی از سرمایه فرهنگی و اقتصادی جامعه را حفظ کنند و اتاق بازرگانی تبریز نیز یکی از همین نهادهای ماندگار است.

فراستخواه با قدردانی از پژوهشگران، نویسندگان و دست‌اندرکاران تدوین این اثر، ابراز امیدواری کرد انتشار جلدهای بعدی کتاب «تاریخ اتاق تبریز» بتواند ابعاد بیشتری از تاریخ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تبریز را برای پژوهشگران و نسل‌های آینده روشن سازد.